

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування сфери містобудівної діяльності»

У проекті, метою якого є «забезпечення реалізації реформи державного регулювання у сфері містобудівної діяльності шляхом зниження корупційних ризиків при наданні адміністративних послуг, забезпечення державної реєстрації у сфері містобудівної діяльності державними реєстраторами, публічності надання таких послуг, побудова прозорої та ефективної системи містобудівного контролю і державного містобудівного нагляду, застосування принципу альтернативності вибору органу з містобудівного контролю, посилення контролю за самочинним будівництвом виконавчими органами сільських, селищних, міських рад, удосконалення норм про відповідальність у сфері містобудування» (п. 2 пояснювальної записки до нього), пропонується внести зміни до 27 законодавчих актів, серед яких: Земельний (далі – ЗК України), Цивільний (далі – ЦК України), Господарський (далі – ГК України) кодекси України, закони України «Про основи містобудування», «Про архітектурну діяльність», «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про страхування», «Про звернення громадян», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про Державний земельний кадастр», «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» тощо. У вказаних змінах: вводяться нові термінологічні визначення у відповідній сфері; запроваджується державна реєстрація у сфері містобудівної діяльності; розмежовуються повноваження органів містобудівного контролю та містобудівного нагляду; для вирішення питання про притягнення до відповідальності об'єктів нагляду при центральному органі виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування, пропонується утворити Містобудівну палату тощо.

Прийняття проекту, на думку суб'єктів права законодавчої ініціативи, зокрема, «створить підґрунтя для усунення корупційних ризиків у сфері містобудівної діяльності, сприятиме покращенню інвестиційного клімату та

вплине на розвиток будівництва в цілому» (п. 7 пояснювальної записки до нього).

Проект на момент підготовки висновку не включений до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України від 02.02.2021 № 1165-IX.

Головне управління, проаналізувавши поданий проект у стислий термін, вважає за доцільне висловити щодо його змісту наступні зауваження та пропозиції.

I. Зауваження загального характеру

1.

Частина положень проекту виходить за межі його предмету, яким згідно з його назвою визначено реформування сфери містобудівної діяльності. Зокрема, йдеться про зміни до ч. 1 ст. 406 ГК України, в яких уточнюється загальне визначення концесії (причому відповідні зміни до п. 11 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про концесію», зміст якого співпадає зі змістом чинної редакції ч. 1 ст. 406 ГК України, у проекті не передбачаються), нової ч. 10 ст. 16 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», згідно з якою «офіційні веб-сайти органів місцевого самоврядування, веб-сайти заснованих ними юридичних осіб мають бути адаптованими для осіб з порушеннями зору та слуху відповідно до вимог, визначених Кабінетом Міністрів України»; змін до ст. 11 Закону України «Про страховий фонд документації України» тощо. За своїм змістом вказані зміни стосуються всіх учасників відповідних суспільних відносин, а не тільки осіб у сфері містобудівної діяльності, на яких поширюється дія проекту. За цих умов питання, яких стосуються вказані пропозиції, на наш погляд, доцільніше вирішувати в окремому законопроекті.

Крім цього, щодо вказаних змін до ст. 16 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» слід відзначити, що нині в Україні процес створення офіційних веб-сайтів органів місцевого самоврядування супроводжується істотними складнощами, зокрема, пов'язаними з нестачею фінансових ресурсів у органів місцевого самоврядування. Встановлення ж наведених вимог потребуватиме від цих органів додаткових коштів та організаційних зусиль. Необхідно зазначити, що відповідно до приписів ч. 3

ст. 142 Конституції України держава бере участь у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування, фінансово підтримує місцеве самоврядування, а витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади, компенсуються державою. Проте в проекті не передбачено положень щодо відповідних компенсацій для органів місцевого самоврядування. Крім того, у проекті не встановлюється будь-яких строків для реалізації цієї вимоги, що не сприятиме її належному виконанню.

2.

Частина положень проекту не узгоджується між собою, а також з іншими положеннями законодавства.

Зокрема:

2.1

Згідно з оновленою редакцією ст. 14 Закону України «Про основи містобудування» до компетенції виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері містобудування належить *«організація робіт, пов'язаних із створенням і веденням містобудівного кадастру»*, тоді як чинним приписом передбачено «ведення містобудівного кадастру населених пунктів». Одночасно, відповідно до чинного Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до компетенції виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у відповідній сфері належить *«організація роботи, пов'язаної зі створенням і веденням містобудівного кадастру населених пунктів»* (пп. 2 п. «б» ч. 1 ст. 31), а відповідне коригування цього припису проектом не передбачено.

Крім цього, в оновленій редакції ст. 14 Закону України «Про основи містобудування» до компетенції виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері містобудування належить *«здійснення містобудівного контролю у межах території відповідної територіальної громади відповідно до вимог, встановлених законом»*. Формулювання «території відповідних територіальних громад» використовується і в інших приписах проекту, наприклад, ч. 1 нової ст. 38² Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності». Одночасно в інших приписах проекту зустрічається термінологія, відмінна від наведеної, наприклад, відповідно до

ч. 2 нової ст. 23¹ згаданого Закону «моніторинг забудови здійснюється: виконавчими органами сільських, селищних, міських рад з питань містобудівного контролю у межах відповідних територіальних громад».

Згідно з оновленою ст. 14 Закону України «Про основи містобудування», змінами до п. «б» ч. 1 ст. 31 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та іншими новелами проекту передбачено, що виконавчі органи місцевого самоврядування уповноважуються здійснювати містобудівний контроль. Водночас у ч. 2 ст. 6¹ Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» передбачається, що «до утворення виконавчого органу сільської, селищної, міської ради з питань архітектури уповноваженим органом містобудування та архітектури є структурний підрозділ районної державної адміністрації з питань містобудування та архітектури, а за його відсутності – структурний підрозділ обласної державної адміністрації з питань містобудування та архітектури».

По-перше,

такий підхід не повною мірою узгоджується з принципом стабільності та передбачуваності дій держави у відповідній сфері відносин.

Адже

раптова зміна контролюючого суб'єкта призводитиме до труднощів у правозастосуванні (зокрема, у питаннях правонаступництва щодо проведення контрольної діяльності, настання моменту виникнення/припинення відповідних повноважень контролюючого органу, тощо), виникнення компетенційних спорів та розпорошення відповідальності різних рівнів контролюючих органів за здійснення контрольних заходів.

По-друге,

є очевидним, що в умовах недостатності фінансових та організаційних ресурсів для утворення та фінансування місцевими радами, особливо сільськими, селищними відповідних виконавчих органів, які будуть спроможні забезпечити належний рівень містобудівельного контролю, відповідні органи районних/обласних місцевих адміністрацій можуть здійснювати відповідні повноваження досить тривалий час.

Проте

необхідних змін до Закону України «Про місцеві державні адміністрації», пов'язаних із впровадженням новел проекту, в ньому не пропонується.

2.2

У змінах до ст. 31 Закону України «Про нотаріат» визначається, що за проведення державної реєстрації у сфері містобудівної діяльності приватні нотаріуси справляють плату, розмір якої визначається за домовленістю між нотаріусом та фізичною або юридичною особою. Проте це не узгоджується із ч. 7 нової ст. 71 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», якою визначено, що «за державну реєстрацію у сфері містобудівної діяльності, яка здійснюється державними реєстраторами – нотаріусами, справляється плата, розмір якої встановлюється за домовленістю сторін. *Розмір такої плати не може бути меншим за розмір адміністративного збору за державну реєстрацію у сфері містобудівної діяльності, визначеного частиною першою цієї статті*».

3.

Проект вимагає техніко-юридичного та редакційного доопрацювання. Зокрема, слід звернути увагу, що текст самого проекту не збігається з його текстом у порівняльній таблиці до нього, що ускладнює його об'єктивний аналіз. Зокрема, у тексті проекту не передбачено виключення зі ст. 3 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» ч. 2, проте у порівняльній таблиці до проекту ця частина виключається із вказаної статті.

Частина положень проекту, на нашу думку, викладена мовою, складною до розуміння. Нагадаємо, що згідно з правилами законодавчої техніки «текст законопроекту має викладатися стисло, державною діловою мовою, за змогою, короткими фразами. Не варто застосовувати вислови з багатьма підрядними реченнями»¹. Це зауваження стосується, зокрема, абз. 2 нової ч. 14 ст. 79¹ ЗК України; нових редакцій ст. ст. 31, 34, 35 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» та ін.

¹ - Правила оформлення проектів законів та основні вимоги законодавчої техніки (Методичні рекомендації). Апарат Верховної Ради України. Видання четверте, виправлене і доповнене. Київ – 2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0002451-06#n108>

II. Зауваження та пропозиції до окремих положень законопроекту

1. Щодо змін до ЗК України

1.

У абз. 1 нової ч.14 ст. 79¹ ЗК України, передбачається, що «у разі необхідності встановлення земельного сервітуту на землях державної або комунальної власності, *не сформованих у земельну ділянку*, допускається формування земельної ділянки в межах території, на яку буде поширюватися право земельного сервітуту». Проте із вказаного положення залишається незрозумілим механізм його реалізації, оскільки відповідно до ст. 98 ЗК України «право земельного сервітуту - це право власника або землекористувача земельної ділянки чи іншої заінтересованої особи на обмежене платне або безоплатне користування *чужою земельною ділянкою (ділянками)*», тобто спочатку власник чи користувач земельної ділянки має сформувати відповідну ділянку *у власних інтересах* (а не для встановлення сервітуту, метою якого є захист прав та інтересів інших осіб) і лише потім щодо такої земельної ділянки може бути встановлений сервітут для забезпечення користування цією ділянкою іншими особами.

Це зауваження також стосується і інших відповідних положень проекту, зокрема, змін до ст. ст. 21, 24 Закону України «Про державний земельний кадастр», де йдеться про земельні ділянки, сформовані для встановлення земельного сервітуту.

2. Щодо змін до Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України)

1.

Згідно з новим п. 16 ч. 1 ст. 19 КАС України до юрисдикції адміністративних судів пропонується віднести справи у спорах *за позовами виконавчих органів сільських, селищних, міських рад* щодо демонтажу (знесення) об'єктів самочинного будівництва. З цього приводу варто зазначити, що у вказаній

статті КАС України визначення юрисдикції адміністративних судів відбувається без зазначення осіб, які подають відповідний позов.

2.

Відповідно до абз. 2 ч. 2 ст. 373 КАС (у редакції проекту) «підставою для виконання уповноваженими органами містобудування та архітектури, органом містобудівного контролю та державного містобудівного нагляду судового рішення, що набрало законної сили та стосується скасування, анулювання *тощо* документа/дії, що створений/здійснена за допомогою Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва, є його примірник в електронній формі, надісланий такому органу шляхом електронної інформаційної взаємодії між Єдиним державним реєстром судових рішень та Єдиною державною електронною системою у сфері будівництва в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування, спільно з Державною судовою адміністрацією України».

Одночасно поданим законопроектом шляхом внесення змін до п. 4 ч. 1 ст. 322, п. 4 ч. 1 ст. 356 КАС України пропонується визначити, що обов'язковою складовою резолютивної частини постанови суду апеляційної інстанції, а також суду касаційної інстанції є відмітка про звернення постанови до виконання відповідно до ч. 2 ст. 373 цього Кодексу – для постанов, визначених ч. 2 ст. 373 цього Кодексу. На наш погляд, запропоновані у проекті зміни є зайвими, а, відтак, доцільність їх внесення відсутня з огляду на таке.

Виконавчими документами в адміністративному процесі є: 1) ухвала суду (у випадках, визначених ст. ст. 117, 147, 149, 191 КАС України), 2) виконавчий лист (див. ч. 3 ст. 373 КАС України). Відповідно до ч. 1 ст. 373 КАС України виконання судового рішення здійснюється на підставі виконавчого листа, виданого судом, який розглядав справу як суд першої інстанції. Виконавчі листи викладаються в електронній формі з використанням Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, оприлюднюються у порядку визначеному Положенням про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему та/або положеннями, що визначають порядок функціонування її окремих підсистем (модулів), та підписуються електронним підписом судді (у разі колегіального розгляду - електронними підписами всіх суддів, які входять до складу колегії).

Наразі ч. 2 ст. 373 КАС встановлює одну спеціальну норму щодо ч. 1 ст. 373 КАС. Вона стосується визнання примірника судового рішення, яке набрало законної сили, в електронній формі підставою для виконання суб'єктом державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань такого судового рішення. У разі прийняття запропонованих проектом змін КАС буде доповнений ще однією спеціальною нормою, яка стосується такої підстави для виконання уповноваженими органами містобудування та архітектури, органом державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, органами державного архітектурно-будівельного контролю судового рішення, що набрало законної сили (абз. 2 ч. 2 ст. 373 КАСУ в редакції проекту).

При цьому, слід зауважити, що наявність спеціальної норми щодо підстави для виконання суб'єктами, визначеними в ч. 2 ст. 373 КАСУ, судового рішення, що набрало законної сили, не змінює зміст виконавчого листа та не потребує відображення додаткової інформації в резолютивній частині постанови суду касаційної інстанції.

Зазначимо, що вказані зауваження є актуальними і щодо відповідних змін, які вносяться до Господарського процесуального, Цивільного процесуального кодексів України.

3. Щодо змін до Закону України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи» (далі у цьому пункті - Закон)

У змінах до ст. 12¹ Закону пропонується встановити, що «особливості регулювання відносин у сфері містобудівної діяльності на території зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення визначаються Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності»» (нова редакція ч.1 цієї статті), а також виключити із цієї статті ч. ч. 2, 4, 5, якими визначаються такі особливості.

З приводу цього маємо зазначити, що Закон є спеціальним законодавчим актом, виключно у якому відповідно до його преамбули регулюються питання поділу території на відповідні зони та режиму їх використання та охорони. Окрім того, відповідно до ст. 8 Закону центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері управління зоною відчуження та зоною безумовного (обов'язкового) відселення, має виключну компетенцію щодо управління зоною відчуження та зоною безумовного (обов'язкового) відселення. Враховуючи зазначене, вважаємо, що

запропоновані зміни не узгоджується з загальним підходом, встановленим Законом щодо зосередження регулювання вказаних суспільних відносин саме у ньому, а не розпорошення відповідного регулювання по інших законодавчих актах, які регулюють конкретні сфери діяльності, що може ускладнити реалізацію відповідних положень.

4. Щодо змін до Закону України «Про основи містобудування» (далі у цьому пункті - Закон)

1.

У проекті пропонується виключити з Закону ст. 1 (де дається визначення терміну «містобудування»); ст. 6 «Законодавство України про містобудування»; ст. 7 «Органи, що здійснюють державне регулювання у сфері містобудування»; ст. 8 «Зміст державного регулювання у сфері містобудування»; ст. 15 «Компетенція уповноважених органів у сфері містобудування»; ст. 16 «Будівельні норми, норми і правила»; Розділи 4 «Земельні відносини у містобудуванні. Містобудівний кадастр населених пунктів» (ст. ст. 20-21); 5 «Державний контроль у сфері містобудування. Відповідальність за порушення містобудівного законодавства» (ст. ст. 24-26); 6 «Міжнародні відносини у сфері містобудування» (ст. ст. 27-28). Внаслідок цього у Законі залишаються преамбула та 10 статей із 28, які входили до його складу на дату набрання ним чинності. При цьому, визначення змісту самого терміну «містобудування» переноситься до нового п. 6¹ ч. 1 ст. 1 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності». Вважаємо, що за цих умов Закон втрачає системний характер, а його положення стають фрагментарними і не забезпечують належного рівня правового регулювання відповідних суспільних відносин. Це не відповідає його преамбулі, згідно з якою він «визначає *правові, економічні, соціальні та організаційні засади містобудівної діяльності в Україні* і спрямований на формування повноцінного життєвого середовища, забезпечення при цьому охорони навколишнього природного оточення, раціонального природокористування та збереження культурної спадщини», у зв'язку з чим доцільність збереження його дії у тому вигляді, в якому він залишиться після прийняття проекту у запропонованій редакції, виглядає дискусійною.

5. Щодо змін до Закону України «Про архітектурну діяльність» (далі у цьому пункті – Закон)

1.

Насамперед, слід вказати, що запропоноване у проекті виключення із Закону значної частини його положень, зокрема, йдеться про: виключення із ст. 1 Закону визначення понять «проект», «експертиза»; викладення ст. 7 «Розроблення та затвердження проекту архітектури» як бланкетної (відсилочної) до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» зі зміною її назви; виключення із Закону ст. ст. 11 «Авторський та технічний нагляди»; 13 «Уповноважені органи містобудування та архітектури»; 22 «Права архітектора»; 23 «Права замовників», 24 «Права підрядників», 26 «Обов'язки архітектора, інших проектувальників», 27 «Обов'язки замовників та підрядників»; виключення із ст. 14 ч. 1, згідно з якою визначається, хто є головним архітектором відповідної адміністративно-територіальної одиниці, на нашу думку, порушують системність вказаного Закону і не відповідають його преамбулі, згідно з якою він «визначає *правові та організаційні засади здійснення архітектурної діяльності* і спрямований на формування сприятливого життєвого середовища, досягнення естетичної виразності, економічної доцільності і надійності будинків, споруд та їх комплексів».

2.

Згідно з новою редакцією ст. 7 Закону «розроблення та затвердження *проектної документації на будівництво об'єкта* здійснюється відповідно до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності». При цьому зі статті виключаються положення, які стосуються розробки та затвердження *проекту об'єкту архітектури*. Таким чином, архітектурна діяльність полягатиме у діях, передбачених у ч. 2 нової редакції ст. 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», а саме: «*проектна документація на будівництво об'єкта* розробляється архітектором/інженером-проектувальником або під керівництвом головного архітектора та/або головного інженера проекту у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування в Порядку розроблення проектної документації на будівництво об'єктів». У результаті таких змін втрачається цілісність,

системність та чіткість розуміння взаємопов'язаного між собою нормативного матеріалу щодо розроблення та затвердження *проекту об'єкту архітектури*, викладеного у чинних редакціях ст. ст. 6, 7, 9 Закону. Причому до ст. ст. 6 та 9 зміни, якими термін «*проект об'єкту архітектури*» замінюється на термін «*проектна документація на будівництво об'єкта*» (як це зроблено у ст. 7 Закону), не вносяться.

3.

У проекті передбачається виключення ст. 11 «Авторський та технічний нагляд» із Закону та перенесення питань щодо авторського та технічного нагляду у ст. ст. 51, 52, 61, 62, 77, 78 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» (у редакції проекту), в яких зазначається про зміст авторського та технічного нагляду, осіб, які здійснюють такий нагляд, та їх відповідальність. Проте, крім того, що це не узгоджується з преамбулою Закону, про що зазначено вище, це також не враховує того, що під змістом терміну «архітектурна діяльність» (абз. 2 ч. 1 ст. 1 Закону) розуміється «діяльність по створенню об'єктів архітектури, яка включає творчий процес пошуку архітектурного рішення та його втілення, координацію дій учасників розроблення всіх складових частин проектів з планування, забудови і благоустрою територій, будівництва (нового будівництва, реконструкції, реставрації, капітального ремонту) будівель і споруд, здійснення архітектурно-будівельного контролю і авторського нагляду за їх будівництвом, а також здійснення науково-дослідної та викладацької роботи у цій сфері», із чого також випливає необхідність врегулювання вказаних питань саме у Законі, а не у Законі України «Про регулювання містобудівної діяльності». При цьому, слід зазначити, що розміщення нормативного матеріалу щодо авторського та технічного нагляду у різних статтях Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» носить несистемний характер, що ускладнює його сприйняття та розуміння.

4.

Згідно з новою редакцією ч. 3 ст. 30 Закону «істотною умовою договору про створення твору містобудування є передача майнових прав інтелектуальної власності на містобудівну документацію органу, уповноваженому на затвердження такої документації». Проте з цього положення залишається незрозумілим, про що саме йдеться у новій редакції: про передачу вказаних прав у користування відповідному органу чи у його власність, а також про

умови такої передачі, що може ускладнити реалізацію відповідного положення, а також свідчить про юридичну невизначеність вказаного припису.

6. Щодо змін до Закону України «Про автомобільні дороги» (далі у цьому пункті – Закон)

Відповідно до нової редакції ч. 2 ст. 18 Закону «межі вулиці за її шириною визначаються «червоними лініями». Розташування будь-яких об'єктів, будівель, споруд або їх частин у межах «червоних ліній» вулиці не допускається, крім підземних будівель та споруд». Звертаємо увагу, що у положеннях проекту не визначається зміст поняття «підземні будівлі та споруди», тому не вбачається можливості чітко з'ясувати, що під ним розуміється (аналогічне зауваження стосується інших приписів проекту, у яких вживається таке поняття).

Зауважимо також, що розуміння вказаних положень ускладнюється тим, що термін «підземні будівлі та споруди» не кореспондується з іншими термінами, які вживаються у цьому Законі. Зокрема, з терміном «вулиця» (ст. 1 Закону), під якою розуміється «автомобільна дорога, призначена для руху транспорту і пішоходів, прокладання наземних і *підземних інженерних мереж* у межах населених пунктів», та терміном «штучні споруди» (ст. 1 Закону), під якими, в свою чергу, розуміється «інженерні споруди, призначені для руху транспортних засобів і пішоходів через природні та інші перешкоди, а також сталого функціонування автомобільної дороги (мости, шляхопроводи, естакади, віадуки, тунелі, наземні та *підземні пішохідні переходи*, наплавні мости та поромні переправи, розв'язки доріг, підпірні стінки, галереї, уловлювальні з'їзди, снігозахисні споруди, протилавинні і протисельові споруди тощо)».

7. Щодо змін до Закону України «Про землі енергетики та правовий режим спеціальних зон енергетичних об'єктів» (далі у цьому пункті – Закон)

У проекті передбачається доповнити понятійний апарат (зміни до ст. 1 Закону) новим терміном «лінійний об'єкт енергетичної інфраструктури – комплекс об'єктів енергетичної інфраструктури, включаючи наземні, надземні та підземні об'єкти, пов'язані повітряними та кабельними лініями та призначені для передачі та розподілу електричної енергії та теплової

енергії, а також будівлі та споруди, площею до 40 кв. м, в тому числі, але не виключно, електричні підстанції, трансформаторні підстанції, розподільчі пункти та пристрої, споруди опорних конструкцій, допоміжне обладнання, зв'язані з ними єдиним технологічним процесом, які забезпечують безпечну та надійну експлуатацію, виробництво, передачу і розподіл електричної та теплової енергії».

Не заперечуючи у цілому проти вказаних змін, втім звертаємо увагу, що у проекті Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення приєднання до електричних мереж» (реєстр. № 5009 від 03.02.2021), який 01.06.2021 прийнято у першому читанні, міститься визначення терміну, аналогічного за змістом та назвою.

Стосовно змістового наповнення терміну «лінійний об'єкт енергетичної інфраструктури» відзначимо, що його положення – «... комплекс об'єктів енергетичної інфраструктури, включаючи наземні, надземні та підземні об'єкти, пов'язані повітряними та кабельними лініями та призначені для передачі та розподілу електричної енергії та теплової енергії...», на нашу думку, регулюють передачу лише електричної енергії, та не регулюють передачу теплоносія, що здійснюється за допомогою трубопроводів.

Окрім цього, необхідно відзначити, що частина об'єктів (повітряні та кабельні лінії електропередачі, трансформаторні підстанції, розподільні пункти та пристрої) одночасно входять як до складу «лінійних об'єктів енергетичної інфраструктури» так і до складу «об'єктів передачі електричної енергії» (абз. 9 ч. 1 ст. 1 Закону), що може ускладнити визначення їх правового режиму.

8. Щодо змін до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» (далі у цьому пункті - Закон)

1.

У проекті (зміни до ст. 1) пропонується суттєво оновити термінологію, яка вживається у Законі. Проте, на нашу думку, запропоновані у цих змінах нові терміни вимагають доопрацювання. Зокрема:

1.1

Під терміном «державна реєстрація у сфері містобудівної діяльності» (новий п. 21 ч. 1 ст. 1 Закону) розуміється «офіційне підтвердження державою фактів отримання права на виконання підготовчих та будівельних робіт, зміни у відомостях про таке право, зупинення, поновлення, припинення права на виконання підготовчих та будівельних робіт, завершення підготовчих робіт з демонтажу (знесення) об'єкта нерухомого майна (будинку, будівлі, споруди), прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів шляхом внесення про це запису до Реєстру будівельної діяльності *автоматично програмними засобами* Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва чи державним реєстратором у сфері містобудівної діяльності (далі – державний реєстратор)».

Як можна зрозуміти із цього визначення, у проекті пропонується два способи внесення запису про державну реєстрацію до Реєстру будівельної діяльності:

- 1) державним реєстратором;
- 2) автоматично програмними засобами Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва без визначення особи, яка ініціює внесення запису.

Проте, на нашу думку,

визначення способу внесення запису про державну реєстрацію до Реєстру будівельної діяльності, є, за своєю природою, елементом порядку такої реєстрації, а не частиною визначення змісту поняття «державна реєстрація».

У зв'язку з цим

виглядає доречнішим визначення способів внесення запису про державну реєстрацію до Реєстру будівельної діяльності у новій редакції ст. 34 «Основі вимоги до державної реєстрації права у сфері містобудівної діяльності».

1.2

У терміні «державний реєстратор» (новий п. 22 ч. 1 ст. 1 проекту) лише перераховуються особи, які виконують відповідні функції. Вважаємо, що такий підхід не відповідає вимогам законодавчої техніки, за правилами якої

зміст поняття має розкриватися через його характерні риси, а не через просте перерахування окремих елементів, що входить до цього поняття.

До того ж, на думку Головного управління,

віднесення нотаріусів до числа державних реєстраторів у відповідній сфері виглядає дискусійним у концептуальному плані, адже нотаріус не є фахівцем у сфері містобудування, а тому може керуватись лише офіційними документами, виданими відповідними суб'єктами у цій сфері, а не створювати їх самостійно.

З цього приводу зазначимо, що

випадки наділення нотаріуса повноваженнями державного реєстратора, що передбачені у законах України (ч. 1 ст. 10 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», п. 5 ч. 1 ст. 1, ч. 1 ст. 6 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» тощо), пов'язані зі здійсненням нотаріусом повноважень, які передбачені у Законі України «Про нотаріат».

Відповідно до ст. 1 цього Закону «нотаріат в Україні - це система органів і посадових осіб, на які покладено обов'язок посвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняти інші нотаріальні дії, передбачені цим Законом, з метою надання їм юридичної вірогідності», а «нотаріус - це уповноважена державою фізична особа, яка здійснює нотаріальну діяльність у державній нотаріальній конторі, державному нотаріальному архіві або незалежну професійну нотаріальну діяльність, зокрема посвідчує права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняє інші нотаріальні дії, передбачені законом, з метою надання їм юридичної вірогідності» (ст. 3 Закону України «Про нотаріат»).

З огляду на це, вважаємо, що

покладення на нотаріуса функцій державного реєстратора у сфері містобудівної діяльності, які передбачають, зокрема, аналіз даних, які містяться в заяві про державну реєстрацію у сфері містобудівної діяльності на їх повноту, відповідність формату, логічність тощо (ч. 16 оновленої ст. 34 Закону), не узгоджується з визначеними Законом України «Про нотаріат» функціями нотаріату і не відносяться до нотаріальної діяльності.

1.3

Згідно з новим п. 3¹ ч. 1 ст. 1 Закону під

«експертизою проектної документації на будівництво об'єкта» розуміється «перевірка відповідності проектної документації на будівництво об'єкта **вимогам законодавства, містобудівної документації**, вихідним даним, будівельним нормам, іншим нормативним документам, які є обов'язковими для виконання відповідно до законодавства, **за результатами якої складається звіт про результати експертизи проектної документації на будівництво об'єктів**».

Проте слід звернути увагу, що

під зазначене визначення **«експертизи проектної документації на будівництво об'єкта»** підпадає, зокрема, стратегічна екологічна оцінка схем планування території Автономної Республіки Крим, областей та районів, які затверджуються рішенням відповідних рад за умови здійснення **та отримання позитивного висновку** державної експертизи (ч. 4 ст. 14 чинної редакції Закону).

1.4

Нова редакція терміну **«замовник»** (п. 4 ч. 1 ст. 1 Закону у редакції проекту), згідно з яким замовником визначається «фізична або юридична особа, яка відповідає вимогам, визначеним цим Законом, та має намір щодо забудови (нове будівництво) земельної ділянки та/або має намір **перетворення** об'єкта нерухомого майна **(реконструкція, реставрація, капітальний ремонт або знесення)**» не узгоджується із визначенням терміну **«будівництво»** (п. 1 ч. 1 ст. 1 Закону), під яким розуміється «нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт об'єкта будівництва», що не передбачає **«перетворення» об'єкта нерухомого майна, включаючи його «знесення»**.

2.

Відповідно до нової ч. 3 ст. 3 Закону «підзаконні акти (у тому числі акти, рішення органів місцевого самоврядування) *не можуть* визначати:». Звертаємо увагу, що відповідно до правил законодавчої техніки закони

встановлюють приписи щодо регулювання певних видів правовідносин на рівні законів чи на рівні підзаконних актів. Тому у даному випадку юридично коректніше визначати те, що має регулюватися підзаконними актами, а не навпаки.

3.

Частина змін до Закону викладено нечітко, у зв'язку з цим вони можуть розглядатися як такі, що не відповідають принципу юридичної визначеності правової норми. Конституційний Суд України зазначав, що юридичну визначеність слід розуміти через такі її складові елементи: чіткість, зрозумілість, однозначність норм права; право особи у своїх діях розраховувати на розумну та передбачувану стабільність існуючого законодавства та можливість передбачати наслідки застосування норм права (легітимні очікування) (абз. 5 пп. 3.2 п. 3 мотивувальної частини Рішення від 23.012020 № 1-р/2020). Зокрема:

3.1

Відповідно до нового абз. 6 ч. 6 ст. 26¹ Закону «представник фізичної або юридичної особи може бути уповноважений на вчинення дій, пов'язаних з наданням адміністративних та *інших послуг* у сфері будівництва з використанням електронної системи». Проте звертаємо увагу, що згідно з ч. 1 ст. 237 ЦК України «представництвом є правовідношення, в якому одна сторона (представник) зобов'язана або має право вчинити правочин від імені другої сторони, яку вона представляє». При цьому під правочином розуміється «дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків» (ч. 1 ст. 202 ЦК України). У зв'язку з цим було б доцільним чіткіше визначити, на які саме «*інші послуги у сфері будівництва*» уповноважується представник фізичної або юридичної особи у новому абз. 6 ч. 6 ст. 26¹ Закону.

3.2

Відповідно до п. 4 ч. 3 нової ст. 38³ Закону підставою для проведення позапланової перевірки центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань містобудівного контролю, є «звернення фізичних чи юридичних осіб про порушення суб'єктом містобудування

вимог законодавства у сфері містобудівної діяльності, поданого з використанням електронної системи, *за результатами формато-логічного контролю та застосування підсистеми управління ризиками*». Однак проектом не роз'яснюється зміст такого контролю та в чому полягає діяльність підсистеми управління ризиками.

3.3. Відповідно до п. 11 ч. 13 нової ст. 31¹ Закону у звіті про результати експертизи проектної документації на будівництво об'єктів, у тому числі зазначаються «відомості про договір страхування цивільно-правової відповідальності за шкоду, що може бути заподіяна третім особам при проведенні експертизи проектної документації на будівництво об'єктів». Однак поза увагою проекту залишилось питання щодо того, хто має укладати такий договір: замовник, експерт, чи інша особа.

3.4

У ч. 4 нової ст. 38⁵ Закону визначається, що у разі неукладання договору про здійснення містобудівного контролю з іншою уповноваженою особою з містобудівного контролю, виконавчий орган сільської, селищної, міської ради з питань містобудівного контролю, що здійснює повноваження на відповідній території, автоматично визначається органом містобудівного контролю. Проте з цієї редакції залишається незрозумілим строк, протягом якого має бути укладений відповідний договір, а також порядок автоматичного визначення уповноваженої особи з містобудівного контролю.

4.

Відповідно до ч. 2 ст. 38 Закону (в редакції проекту) «виявлення фактів самочинного будівництва здійснюється: за результатами позапланових перевірок в порядку містобудівного контролю ..., за результатами здійснення позапланових перевірок ..., за результатами перевірок, проведених на вимогу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування». Водночас, відповідно до ч. 2 нової ст. 38 Закону, «містобудівний контроль здійснюється в порядку планових та позапланових перевірок». За цих умов дискусійним виглядає обмеження виявлення фактів самочинного будівництва лише позаплановими перевітками та неможливість виявлення цих фактів під час планових перевірок.

Крім цього, згідно зі ст. 38 Закону (у редакції проекту) у разі виявлення *фактів самочинного будівництва об'єктів* посадова особа органу містобудівного контролю видає особі, яка здійснила (здійснює) таке будівництво, припис про усунення виявлених порушень, який підлягає виконанню протягом 60 днів з дня його вручення. У разі якщо особа, яка здійснила (здійснює) самочинне будівництво, у строк, визначений в приписі, не виконала вимогу органу містобудівного контролю, орган містобудівного контролю протягом десяти робочих днів приймає рішення про визнання об'єкта самочинним будівництвом та його знесення (демонтаж). Проте як саме виконується вказане рішення органу містобудівного контролю у проекті чітко не визначено. Лише у ч. 10 ст. 38 Закону України визначено, що «у разі якщо органом містобудівного контролю протягом десяти робочих днів з дня завершення строку виконання вимог припису про усунення порушень не внесено до Реєстру будівельної діяльності відомостей про виконання припису або рішення про визнання об'єкта самочинним будівництвом та його знесення, автоматично програмними засобами Реєстру будівельної діяльності формується подання до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування про призначення перевірки органу містобудівного контролю в порядку державного містобудівного нагляду».

5.

У ч. 11 нової ст. 38² Закону, яка регулює правові відносини щодо «здійснення містобудівного контролю виконавчими органами сільських, селищних, міських рад з питань містобудівного контролю», пропонується визначити особливості проведення «громадського контролю». Такий вид контролю є відмінним від самоврядного контролю, який здійснюється виконавчими органами сільських, селищних, міських рад. Тому, для дотримання структурованості правового забезпечення відповідних відносин питання громадського контролю юридично коректніше врегулювати окремою статтею.

6.

Відповідно до ч. 1 нової ст. 38⁵ Закону «у випадку втрати уповноваженою особою з містобудівного контролю права здійснювати містобудівний контроль або у випадку розірвання договору про здійснення містобудівного

контролю зупиняється державна реєстрація права на виконання підготовчих та/або будівельних робіт». Проте залишається незрозумілим, чому втрата уповноваженою особою з містобудівного контролю права здійснювати містобудівний контроль та розірвання зазначеного договору стають причиною для зупинення державної реєстрації зазначених робіт, адже згідно з ч. 2 нової ст. 38¹ Закону «містобудівний контроль здійснюється в порядку планових та позапланових перевірок», тобто, не безперервно.

7.

Стаття 39 Закону (в редакції проекту) регулює правовідносини щодо «прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними (СС1) наслідками». Серед підстав для відмови в державній реєстрації прийняття в експлуатацію такого об'єкта зазначена така підстава як «у закінченому будівництвом об'єкті кількість поверхів, кількість/функціональне призначення складових частин об'єкта (квартир, гаражних боксів, машиномісць, інших житлових та нежитлових приміщень, які після прийняття об'єкта в експлуатацію є самостійними об'єктами нерухомого майна) не відповідає проектній документації на будівництво об'єкта» (п. «б» ч. 6 цієї статті), «висота закінченого будівництвом об'єкта перевищує гранично допустиму висотність, визначну містобудівними умовами та обмеженнями» (п. «в» ч. 6 цієї статті). Проте проектом не передбачається проведення контрольного геодезичного знімання такого об'єкта, на відміну від ч. 2 чинної редакції цієї статті. Адже саме за результатами геодезичного знімання можна отримати зазначену інформацію. При цьому, для прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками, що регулює ст. 39¹ Закону (в редакції проекту), контрольне геодезичне знімання передбачене.

8.

Відповідно до ч. 2 нової ст. 39² Закону «обстеження об'єкта будівництва здійснюється експертом з технічного обстеження будівель і споруд з метою оцінки його відповідності основним вимогам до будівель і споруд». Однак проектом не визначено правовий статус такого експерта. Зокрема, в ч. 2 нової ст. 56 Закону надається перелік експертів, які здійснюють експертизу проектної документації на будівництво об'єктів, що за класом наслідків

(відповідальності) належать до об'єктів із середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками. Однак *експерти з технічного обстеження будівель і споруд* у цій частині не зазначені.

Крім цього, у п. «З» ч. 1 нової ст. 60 Закону до виконавців окремих видів робіт (послуг), пов'язаних зі створенням об'єктів архітектури, віднесені експерти. Проте не уточнено, експертами в якій сфері такі суб'єкти є, а також їх роль у виконанні окремих видів робіт (послуг).

9.

Згідно з новою ст. 47 Закону «для вирішення питання про притягнення до відповідальності об'єктів нагляду при центральному органі виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері будівництва, архітектури, містобудування, утворюється та функціонує Містобудівна палата» (ч. 1). При цьому у статті визначається склад палати, порядок її формування, здійснення організаційно-технічного та матеріального забезпечення тощо. Проте при цьому не враховується те, що згідно зі ст. 14 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» у міністерстві можуть утворюватися інші постійні (крім колегії) або тимчасові консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи лише для розгляду наукових рекомендацій та проведення фахових консультацій з основних питань діяльності. Причому рішення про утворення чи ліквідацію колегії, інших постійних або тимчасових консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів приймає міністр, а кількісний та персональний склад колегії, інших консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів і положення про них затверджує міністр.

Варто також зазначити, що питання притягнення до відповідальності об'єктів нагляду доречно розглядати як один із напрямів реалізації державної політики у сфері містобудівної діяльності, містобудівного контролю та державного містобудівного нагляду. З огляду на це варто звернути увагу на ч. 1 ст. 16 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», згідно з якою «центральні органи виконавчої влади утворюються для виконання окремих функцій з реалізації державної політики як служби, агентства, інспекції, комісії».

10.

Зазначимо, що віднесення до «девелопера будівництва» фізичної особи-підприємця (ч. 1 нової ст. 54 Закону) у всіх випадках не враховує того, що згідно зі ст. 2 Закону України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» залучення коштів здійснює управитель, який є фінансовою установою. При цьому, у ч. 1 ст. 2 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» зазначається, що фінансовою установою може бути лише юридична особа.

9. Щодо Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» (надалі у цьому пункті – Закон)

1.

Однією з новел проекту є

проведення державної реєстрації права власності на об'єкт нерухомого майна автоматично без участі державного реєстратора (нова ст. 18¹ Закону).

Вважаємо, що

така реєстрація виглядає дискусійною, з огляду на правову природу державної реєстрації речових прав на об'єкти нерухомого майна.

Насамперед, звертаємо увагу на те, що

державна реєстрація речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень (далі - державна реєстрація прав) - офіційне визнання і підтвердження державою фактів набуття, зміни або припинення речових прав на нерухоме майно, обтяжень таких прав шляхом внесення відповідних відомостей до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно (далі – Державний реєстр прав) (п. 1 ч. 1 ст. 2 Закону).

Саме тому

порядок такої реєстрації встановлюється законом, а її проведення покладається на суб'єктів державної реєстрації прав та державних реєстраторів прав (далі - державні реєстратори) (ст. ст. 6, 10 Закону).

Звертаємо також увагу на те, що

згідно зі ст. 10 Закону державним реєстратором може бути громадянин України, який має вищу освіту за спеціальністю правознавство, відповідає кваліфікаційним вимогам, встановленим Міністерством юстиції України, та перебуває у трудових відносинах з суб'єктом державної реєстрації прав (крім нотаріусів), нотаріус та державний, приватний виконавець.

Звідси випливає, що

здійснювати реєстраційні дії повинні люди зі спеціальною юридичною освітою, досвідом роботи у галузі права та професійними знаннями.

Варто також вказати, що у Законі передбачено

здійснення контролю у сфері державної реєстрації з метою виявлення порушень порядку державної реєстрації державними реєстраторами (ст. 37¹) та встановлено відповідальність суб'єктів державної реєстрації за порушення законодавства у сфері державної реєстрації (ст. 38 цього Закону), що не може бути застосовано у разі проведення автоматичної державної реєстрації без державного реєстратора, що може негативно позначитися на захисті прав інших фізичних та юридичних осіб.

Крім цього, вважаємо, що

проведення автоматичної реєстрації права власності може сприяти «рейдерській» діяльності у цій сфері, в тому числі внаслідок несанкціонованого втручання у діяльність Реєстру та правопорушень корупційного характеру.

2.

Ще однією дискусійною новелою у сфері державної реєстрації є

зміни до п. 4 ч. 1 ст. 13 Закону, якими пропонується передбачити, що в Державному реєстрі прав підлягатимуть державній реєстрації: заборони у сфері будівництва (вважаємо, що зміст цього терміну вимагає свого визначення); заборона проведення підготовчих робіт; заборона проведення будівельних робіт; заборона прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта.

Таке положення не узгоджується із ст. 5 Закону, якою визначено, що

у Державному реєстрі прав реєструються речові права та їх обтяження на земельні ділянки, а також на об'єкти нерухомого майна, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких неможливе без їх знецінення та зміни призначення, а саме: житлові будинки, будівлі, споруди, а також їх окремі частини, квартири, житлові та нежитлові приміщення.

Тобто,

державній реєстрації у Державному реєстрі прав підлягають об'єкти нерухомого майна, а вищезазначені об'єкти не є такими відповідно до ст. 181 ЦК України, згідно з якою *«до нерухомих речей (нерухоме майно, нерухомість) належать земельні ділянки, а також об'єкти, розташовані на земельній ділянці, переміщення яких є неможливим без їх знецінення та зміни їх призначення»*.

Крім цього, слід звернути увагу, що

згідно з новим п. 2¹ ч. 1 ст. 1 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» запроваджується *«державна реєстрація у сфері містобудівної діяльності»* як «офіційне підтвердження державою фактів *отримання права на виконання підготовчих та будівельних робіт, зміни у відомостях про таке право, зупинення, поновлення, припинення права на виконання підготовчих та будівельних робіт, завершення підготовчих робіт з демонтажу (знесення) об'єкта нерухомого майна (будинку, будівлі, споруди), прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів* шляхом внесення про це запису до *Реєстру будівельної діяльності* автоматично програмними засобами Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва чи державним реєстратором у сфері містобудівної діяльності».

У зв'язку з цим, на нашу думку,

проведення державної реєстрації заборони у сфері будівництва; заборони проведення підготовчих робіт; заборони проведення будівельних робіт; заборони прийняття в експлуатацію закінченого будівництвом об'єкта у Реєстрі будівельної діяльності дозволить зосередити державну реєстрацію прав та заборон щодо будівельної діяльності у одному реєстрі, що виглядає зручніше як для осіб, яким надаються відповідні права та щодо яких встановлюються заборони, так і для інших користувачів такої інформації.

Згідно з новим абзацом ч. 1 ст. 26 Закону

«одночасно з внесенням відомостей про речові права на земельну ділянку, похідні від права власності, до Державного реєстру прав вносяться відмітка про наявність у правонабувача речового права щодо забудови відповідної земельної ділянки або заборону її забудови».

Таке положення не узгоджується із п. 1 ч. 1 ст. 2 Закону, згідно з яким

«офіційне визнання і підтвердження державою фактів набуття, зміни або припинення речових прав на нерухоме майно, обтяжень таких прав» здійснюється «шляхом внесення відповідних відомостей до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно».

Це положення також не кореспондується із ст. 12 Закону, за якою

Державний реєстр прав містить відомості про зареєстровані речові права на нерухоме майно та їх обтяження, про зареєстровані права власності на об'єкти незавершеного будівництва та їх обтяження, а також про взяття на облік безхазяйного нерухомого майна і ціну (вартість) нерухомого майна та речових прав на нього чи розмір плати за користування нерухомим майном за відповідними правочинами, відомості та електронні копії документів, подані у паперовій формі, або документи в електронній формі, на підставі яких проведено реєстраційні дії, а також документи, сформовані за допомогою програмних засобів ведення Державного реєстру прав під час проведення таких реєстраційних дій, та відомості реєстрів (кадастрів), автоматизованих інформаційних систем, отримані державним реєстратором шляхом безпосереднього доступу до них чи в порядку інформаційної взаємодії таких систем з Державним реєстром прав.

10. Щодо змін до Закону України «Про виконавче провадження»

У проекті пропонується розширити перелік рішень, що відповідно до Закону України «Про виконавче провадження» підлягають примусовому виконанню виконавцями, зокрема, віднести постанови (рішення) Містобудівної палати (новий п. 10 ч. 1 ст. 3 Закону). Аналогічне положення передбачене і у ч. 11 нової ст. 49 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», згідно з якою рішення Містобудівної палати про накладення

адміністративного стягнення та застосування санкцій є виконавчими документами.

Слід зазначити, що ст. 4 Закону України «Про виконавче провадження» встановлені вимоги до виконавчого документа. У зв'язку з цим, на нашу думку, було б доцільним визначитися з відповідними вимогами до постанов (рішень) Містобудівної палати.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: С. Кузнєцова, М.. Муравська, А. Мусаєва,

О. Куціпак, А. Мних, О. Мельник, І. Кунець